

ความเครียดจากการทำงานของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมระดับปฏิบัติการสายการผลิต
เทคนิคอุตสาหกรรม 304 IP 2 จังหวัดฉะเชิงเทรา

นางสาวอรพรรณ จตุรวิทย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์
คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2549
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

WORK STRESS AMONG THE LINE OPERATORS OF THE FACTORIES IN THE
304 INDUSTRIAL PARK 2, CHACHOENGSAO PROVINCE

Miss. Orapun Jaturawit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science Program in Mental Health

Department of Psychiatry

Chulalongkorn University

Academic year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

491385

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความเครียดจากการทำงานของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม
ระดับปฏิบัติการสายการผลิต เขตนิคมอุตสาหกรรม 304 IP 2
จังหวัดฉะเชิงเทรา

โดย

นางสาว อรพรรณ จตุรวิทย์

สาขาวิชา

สุขภาพจิต

อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์แพทย์หญิง ดวงใจ กสานติกุล

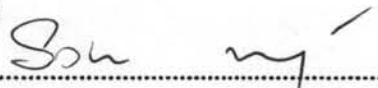
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

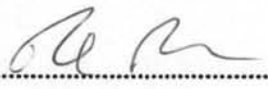
อาจารย์นายแพทย์ ภูซงค์ เหล่ารุจิสวัสดิ์

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

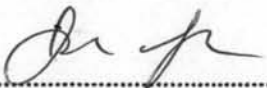

.....คณบดีคณะแพทยศาสตร์
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ภิรมย์ กมลรัตนกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์แพทย์หญิงรุวิวรรณ นิเวศพันธุ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์แพทย์หญิงดวงใจ กสานติกุล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์นายแพทย์ภูซงค์ เหล่ารุจิสวัสดิ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์แพทย์หญิงบุรณี กาญจนดิลก)

อรรถพรณ จตุรวิทย์ : ความเครียดจากการทำงานของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมระดับปฏิบัติการสายการผลิต เขตนิคมอุตสาหกรรม 304 IP 2 จังหวัดฉะเชิงเทรา. (WORK STRESS AMONG THE LINE OPERATORS OF THE FACTORIES IN 304 INDUSTRIAL PARK 2, CHACHOENGSAO PROVINCE) อ. ที่ปรึกษา : ศ.พญ. ดวงใจ กสานติกุล, อ.ที่ปรึกษาร่วม: อ.นพ. กุชงค์ เหล่ารุจิสวัสดิ์, 103 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเครียดและความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดกับปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับความเครียดของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมระดับปฏิบัติการสายการผลิต เขตนิคมอุตสาหกรรม 304 IP 2 จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 268 คน เป็นชาย 179 คน เป็นหญิง 89 คน ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลการวิจัยในช่วงเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2550 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ข้อมูลด้านการทำงาน และแบบสอบถามความเครียดสวนปรุง (Suanprung Stress Test : SPST 60) ของสุวรรณ มหัตนรินทร์กุลและคณะ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน , t - test และ F-test แบบ One - way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความไวต่อความเครียดในระดับรุนแรง (25.4 %)และในระดับสูง(45.9%) ในด้านที่มาของความเครียด พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความเครียดอยู่ในระดับรุนแรง(7.8%)และระดับสูง(31.3%) ในด้านอาการของความเครียดพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเครียดในระดับรุนแรง (11.3%) และในระดับสูง (41.2%) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียด ($p < 0.05$) ในปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ การมีโรคประจำตัวเรื้อรัง ระดับการศึกษา พบว่าการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่ามีความเครียดมากกว่าระดับการศึกษาอื่นๆ และเพศ พบว่า เพศหญิงมีความเครียดมากกว่าเพศชาย ในปัจจัยด้านการทำงาน ได้แก่ การได้รับสวัสดิการจากสถานประกอบการ และการเคยมีเรื่องที่ทำานเก็บมาคิดจนก่อกวนใจ ซึ่งผลจากการศึกษานี้ สามารถเป็นแนวทางดำเนินการส่งเสริม ป้องกันปัญหาสุขภาพจิตพนักงาน โรงงานอุตสาหกรรมต่อไป

ภาควิชา จิตเวชศาสตร์
สาขาวิชา สุขภาพจิต
ปีการศึกษา 2549

ลายมือชื่อนิสิต.....อ.พ.ณ. จตุรวิทย์.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4874911830: MAJOR MEMTAL HEALTH

KEY WORD: WORK STRESS / LINE OPERATORS

ORAPUN JATURAWIT: WORK STRESS AMONG THE LINE OPERATORS OF THE FACTORIES IN THE 304 INDUSTRIAL PARK 2, CHACHOENGSAO PROVINCE. THESIS ADVISOR: PROF. DUANGJAI KASANTIKUL, THESIS COADVISOR: PUCHONG LAORUCHISAWAS, 103 pp.

The Purpose of this descriptive study was to evaluate the level of stress and factors correlated with stress among the line operators of the factories in 304 Industrial Park 2. The population samples were 268 workers, 179 males, and 89 females. The Study conducted during January to February 2007, Questionnaires included personal, work information and Suanprung Stress Test: SPST 60. The data were analyzes for descriptive statistics, percentage, mean, standard deviation, t-test and One - way ANOVA.

The results were revealed that the susceptibility to stress among the samples were the severe level (25.4%) and the high level (45.9%). The sources of stress among the samples were the severe level (7.8%) and the high level (31.3%). The symptom of stress among the samples was the severe level (11.3%) and the high level (41.2%). Factors influencing stress ($p < 0.05$) were chronic disease, low education, being female sex. Work associated factors included fringe benefit and work related worries. The result of the study can be used for implementation in developing prevention and promotion intervention for improving mental health among employees in the industrial factories.

Department	Psychiatry	Student's Signature.....	<i>Orapun Jaturawit</i>
Field of student	Mental Health	Advisor's Signature.....	<i>D. Kantikul M.D</i>
Academic year	2006	Co-advisor's Signature.....	<i>Puchong Laoruchisawas</i>

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ผู้วิจัยได้รับความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก บุคคลหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศาสตราจารย์แพทย์หญิงดวงใจ กสานติกุล อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ และอาจารย์นายแพทย์ภูษงค์ เหล่ารุจิสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ สละเวลาในการให้คำแนะนำต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย รวมทั้งได้กรุณาตรวจสอบความ ถูกต้องของวิทยานิพนธ์ เพื่อปรับปรุงจุดบกพร่องของวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์แพทย์หญิงวิวรรธ นีวัตพันธุ์ ประธาน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์แพทย์หญิงบุรณี กาญจนถวัลย์ กรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหารบริษัทที่อยู่ในกลุ่มพันธมิตรดับเบิลเอ (Double Alliances) นิคมอุตสาหกรรม 304 IP 2 และพนักงานระดับปฏิบัติการสายการผลิตทุกท่านที่ได้ให้ความ อนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลการวิจัย

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณพี่ๆสุขภาพจิตทุกท่านตลอดจนพี่ๆธุรการที่ได้ให้กำลังใจ และมีส่วนสนับสนุนให้การวิจัยสำเร็จได้ด้วยดี

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1.	บทนำ..... 1
1.1	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1
1.2	วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 3
1.3	ขอบเขตของการวิจัย..... 3
1.4	ข้อจำกัดของการวิจัย..... 3
1.6	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย..... 4
1.7	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 5
1.8	วิธีดำเนินการวิจัย..... 5
1.9	กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 6
บทที่ 2.	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 7
2.1	แนวคิดและทฤษฎี..... 7
2.2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 28
บทที่ 3.	วิธีดำเนินการวิจัย..... 31
3.1	รูปแบบการวิจัย..... 31
3.2	ระเบียบวิธีวิจัย..... 31
3.3	ขนาดตัวอย่าง..... 32
3.4	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 35
3.5	การรวบรวมข้อมูล..... 40
3.6	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 40

บทที่ 4.	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
4.1	ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลด้านการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง.....	42
4.2	ตอนที่ 2 ระดับความไวของความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง.....	48
4.3	ตอนที่ 3 ที่มาของความเครียด.....	50
4.4	ตอนที่ 4 อาการของความเครียด.....	58
4.5	ตอนที่ 5 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความเครียดกับ ปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง.....	66
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	73
5.1	สรุปผลการวิจัย.....	73
5.2	อภิปรายผลการวิจัย.....	75
5.3	ปัญหาและอุปสรรค.....	80
5.4	ข้อเสนอแนะ.....	80
5.5	ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	81
รายการอ้างอิง.....		82
	ภาคผนวก.....	86
	ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	87
	ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	89
	ภาคผนวก ค บันทึกข้อความขออนุญาตและตอบรับการทำวิจัย.....	98
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....		103

สารบัญตาราง

ตาราง

หน้า

1.	แสดงรายชื่อบริษัทและจำนวนพนักงานที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	34
2.	แสดงเกณฑ์การแบ่งระดับความเครียดตามตัวแปรต่างๆ.....	39
3.	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลด้านการทำงาน.....	42
4.	แสดงจำนวนและร้อยละของลักษณะสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน.....	47
5.	แสดงจำนวนและร้อยละของระดับความไวของความเครียด.....	48
6.	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างเมื่อแบ่งโดย อาศัยความไวของความเครียด.....	49
7.	แสดงจำนวนและร้อยละที่มาของความเครียดที่มีสาเหตุจากเรื่องงาน.....	50
8.	แสดงจำนวนและร้อยละที่มาของความเครียดที่มีสาเหตุจากเรื่องส่วนตัว.....	52
9.	แสดงจำนวนและร้อยละที่มาของความเครียดที่มีสาเหตุจากเรื่องครอบครัว.....	53
10.	แสดงจำนวนและร้อยละที่มาของความเครียดที่มีสาเหตุจากเรื่องสังคม.....	54
11.	แสดงจำนวนและร้อยละที่มาของความเครียดที่มีสาเหตุจากเรื่องสภาพแวดล้อม.....	55
12.	แสดงจำนวนและร้อยละที่มาของความเครียดที่มีสาเหตุจากเรื่องเงิน.....	56
13.	แสดงจำนวนและร้อยละที่มาของความเครียดที่มีสาเหตุโดยรวม เมื่อแยกตามที่มาของความเครียด.....	57
14.	แสดงจำนวนและร้อยละระดับความเครียดตามอาการทางกล้ามเนื้อ.....	58
15.	แสดงจำนวนและร้อยละระดับความเครียดตามอาการทางระบบประสาท PNS.....	59
16.	แสดงจำนวนและร้อยละระดับความเครียดตามอาการทางระบบประสาท SNS.....	60
17.	แสดงจำนวนและร้อยละระดับความเครียดตามอาการความเครียดทางอารมณ์.....	61
18.	แสดงจำนวนและร้อยละระดับความเครียดตามอาการความเครียดทางความคิด.....	62
19.	แสดงจำนวนและร้อยละระดับความเครียดตามอาการความเครียดทางต่อมไร้ท่อ.....	63
20.	แสดงจำนวนและร้อยละระดับความเครียดตามอาการทางระบบภูมิคุ้มกัน.....	64
21.	แสดงจำนวนและร้อยละระดับความเครียดตามอาการความเครียดทุกระบบ.....	65
22.	แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความเครียดจำแนกตาม ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง.....	66
23.	แสดงข้อมูลตัวแปรระดับการศึกษาที่ส่งผลต่อความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง.....	68

24.	แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความเครียดจำแนกตาม ข้อมูลการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง.....	69
25.	แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความเครียด กับที่มาของความเครียด.....	71

สารบัญญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
1. แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2. แสดงการเปลี่ยนแปลงทางสรีระวิทยาจากความเครียด.....	11
3. แสดงระยะทั้ง 3 ของ G.A.S.....	19
4. อธิบายความหมายของความเครียด ความบีบคั้น และการปรับตัว.....	21
5. แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดกับประสิทธิภาพในการทำงาน.....	22
6. แสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของความเครียดที่มีสาเหตุจากเรื่องงาน.....	26
7. แสดงระดับคะแนน โดยเฉลี่ยของความไวต่อความเครียด.....	36
8. แสดงระดับคะแนน โดยเฉลี่ยที่มาของความเครียดทั้งหมด.....	37
9. แสดงระดับคะแนน โดยเฉลี่ยของอาการความเครียดทุกระบบ.....	38
10. แผนภูมิแสดงลักษณะสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน.....	47
11. แสดงระดับคะแนน โดยเฉลี่ยของความไวต่อความเครียด.....	49
12. แสดงระดับคะแนน โดยเฉลี่ยของความเครียดที่มีสาเหตุจากเรื่องงาน.....	51
13. แสดงระดับคะแนน โดยเฉลี่ยของความเครียดที่มีสาเหตุจากเรื่องส่วนตัว.....	52
14. แสดงระดับคะแนน โดยเฉลี่ยของความเครียดที่มีสาเหตุจากเรื่องครอบครัว.....	53
15. แสดงระดับคะแนน โดยเฉลี่ยของความเครียดที่มีสาเหตุจากเรื่องสังคม.....	54
16. แสดงระดับคะแนน โดยเฉลี่ยของความเครียดที่มีสาเหตุจากเรื่องสิ่งแวดล้อม.....	55
17. แสดงระดับคะแนน โดยเฉลี่ยของความเครียดที่มีสาเหตุจากเรื่องการเงิน.....	56
18. แสดงระดับคะแนน โดยเฉลี่ยที่มาของความเครียดทั้งหมด.....	57
19. แสดงระดับคะแนน โดยเฉลี่ยของความเครียด โดยวัดจากอาการทางกล้ามเนื้อ.....	58
20. แสดงระดับคะแนน โดยเฉลี่ยของความเครียด โดยวัดจากอาการระบบประสาท PNS.....	59
21. แสดงระดับคะแนน โดยเฉลี่ยของความเครียด โดยวัดจากอาการระบบประสาท SNS.....	60
22. แสดงระดับคะแนน โดยเฉลี่ยของความเครียด โดยวัดจากอาการทางอารมณ์.....	61
23. แสดงระดับคะแนน โดยเฉลี่ยของความเครียด โดยวัดจากอาการทางความคิด.....	62
24. แสดงระดับคะแนน โดยเฉลี่ยของความเครียด โดยวัดจากอาการทางต่อมไร้ท่อ.....	63
25. แสดงระดับคะแนน โดยเฉลี่ยของความเครียด โดยวัดจากอาการทางด้านภูมิคุ้มกัน.....	64
26. แสดงระดับคะแนน โดยเฉลี่ยของความเครียด โดยวัดจากอาการ ความเครียดทุกระบบ.....	65